

داستان کوتاه عربی

(واکاوی ساختاری و محتوایی)

رضا ناظمیان

(استاد زبان و ادبیات عربی دانشگاه علامه طباطبائی)

زهره قربانی مالدانی

(استادیار زبان و ادبیات عربی دانشگاه علامه طباطبائی)

انتشارات
سیما رود

سروش‌نامه: ناظمیان، رضا، ۱۳۴۱-

عنوان و نام پدیدآور: داستان کوتاه عربی (واکاوی ساختاری و محتوایی) / رضا ناظمیان و زهره قربانی مادوانی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات سیاه‌رود، ۱۴۰۰.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۱۷-۵۰-۲

مشخصات ظاهری: ۲۷۱ ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵.

شناسه افزوده: قربانی مادوانی، زهره، ۱۳۶۴-

رده‌بندی دیوینی: ۸۹۲/۷۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۵۹۶۶۷

نام کتاب: داستان کوتاه عربی (واکاوی ساختاری و محتوایی)
نویسندگان: رضا ناظمیان و زهره قربانی مادوانی
(گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه علامه طباطبائی)

ناشر: انتشارات سیاه‌رود

صفحه‌آرایی: گروه هنری سیاه‌رود

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه‌ی رشتچی، پلاک ۷، واحد ۸

تلفن: ۶۶۹۰۶۷۸۶-۶۶۹۰۶۷۴۹

آدرس سایت: siahroutpub.ir ایمیل: siahrout@gmail.com

کلیه حقوق این اثر (چاپ و اقتباس) برای انتشارات سیاه‌رود است و

هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ، انتشار و کپی کل و

یا بخش‌هایی از این کتاب را به هر صورت ندارد.

فهرست

مقدمه	۷
فصل اول: داستان کوتاه، داستانک و ویژگی‌های آن‌ها	۹
پیدایش داستان کوتاه	۹
شکل‌گیری داستانک	۱۰
صورت‌های اشتراک داستان کوتاه با رمان	۱۳
خصیصه‌های داستانک	۲۹
عناصر داستانک و شروط آن	۳۱
فصل دوم: واژگانی ساختاری و محتوایی داستان‌های کوتاه و داستانک‌های عربی	۳۳
شیوه‌های تحلیل ساختاری و محتوایی	۳۴
تحلیل داستانک‌ها	۴۰
فصل سوم: تمرین تحلیل داستانک	۲۰۵
بخش اول	۲۰۷
بخش دوم	۲۳۹
بخش سوم	۲۵۰
منابع	۲۵۹
واژه‌نامه	۲۶۳

مقدمه

قرن جدید ره آوردهای زیادی با خود داشت، به گونه‌ای که چهره این قرن با قرن‌های گذشته کاملاً متفاوت و از نوعی دیگر است. همراه و همگام با پیشرفت‌های فناوری و تحولاتی که در حوزه فضای مجازی رخ داد، در زمینه ادبیات نیز شاهد نوآوری‌ها و نوخواهی‌های فراوانی بوده‌ایم. تکیه و تأکید ادبیات معاصر به تدریج از شعر و فنون سحرانگیز آن به ادبیات داستانی با همه نظرها و نظریه‌های مربوط به آن انتقال یافت؛ تا آن‌جا که برخی از صاحب‌نظران و ادیبان زیاده‌است در زمینه‌های مختلف این تعبیر معروف برجای مانده از دوره‌های گذشته که «الشعر، دیوان العرب (شعر هویت عرب‌هاست)» را به «الروایة، دیوان العرب (داستان هویت عرب‌هاست)» تغییر داده‌اند و بر این باور اند که در عصر کنونی، ادبیات کشورهای عربی، نه از طریق شعر، بلکه از رهگذر رمان‌ها و داستان‌های کوتاه نویسندگان عرب به جهان معرفی می‌شود و سامانه‌های ادبی در کشورهای مختلف عربی شاهد برگزاری مراسم مختلف مرتبط با برترین ادبیات داستانی و نقد این نوع ادبیات هستند.

با این همه، در ایران، در رابطه با نقد و تحلیل داستان کوتاه و رمان‌های عربی، جز در سطح مقالات علمی و پژوهشی، کاری صورت نگرفته است. از این رو، بر آن شدیم تا با انتخاب داستانک‌هایی از نویسندگان مختلف، به نقد و تحلیل آن‌ها بپردازیم. این کتاب از سه فصل تشکیل می‌شود؛ فصل

اول مشتمل بر معرفی داستانک و عناصر آن است و فصل دوم به نقد و تحلیل سی و پنج داستانک می‌پردازد؛ ابتدا داستانک و ترجمه آن می‌آید و سپس عناصر داستانک، و در پایان به تحلیل و هماهنگی ساختار و محتوا اشاره می‌شود. در فصل سوم سعی شده است مهارت تحلیل داستانک در مخاطبان تقویت شود. از این رو، این فصل به تمرین تحلیل اختصاص یافته است که آن هم به سه بخش تقسیم می‌شود؛ در بخش اول، داستانک‌ها و کلیدواژه‌ها و محورهای تحلیل و نکته‌های تحلیل می‌آید. بخش دوم به آوردن داستانک و کلیدواژه و محورهای تحلیل اکتفا می‌کند و مخاطب باید با استفاده از کلیدواژه‌ها و محورهای تحلیل، چند نکته تحلیلی برای داستانک بنویسد. در بخش سوم، خواننده فقط داستانک و کلیدواژه‌ها را در اختیار دارد و باید بر همین اساس، محورهای تحلیل و نکته‌های تحلیلی را استخراج کند. به این ترتیب، مهارت تحلیل داستانک به تدریج در مخاطب شکل می‌گیرد. لازم به ذکر است معادل واژه‌های دشوار داستانک‌ها در انتهای کتاب در بخش واژه‌نامه آمده است. اما واژه‌های دشوار داستانک‌های فصل سوم کتاب، که به تمرین تحلیل داستانک اختصاص دارد، بلافاصله بعد از متن عربی داستانک‌ها آورده شده است. همچنین این کتاب به آگاهی طراحی شده است که برای تدریس ادبیات داستانی عربی نیز قابل استفاده باشد و استاد با متن خوانی داستان‌ها و توضیح کلمات و عناصر داستان در فصل دوم کتاب، بتواند خلاقیت و قدرت تحلیل دانشجویان را تقویت کرده و به چالش بکشد.

در پایان، از تلاش‌های آقای دکتر محسن نوبخت، مدیر محترم انتشارات سیاه‌رود و همکاران وی که زمینه چاپ این کتاب را فراهم کرده‌اند و نیز دکتر سعید قاسمی پرشکوه که زحمت بسیاری برای آماده‌سازی کتاب کشیده‌اند، صمیمانه قدردانی می‌کنیم و تلاش آنان را ارج می‌نهیم.